

Kronik Plak Psoriasis Vulgaris Hastalarında Rutin Laboratuvar Değerlerinin Hastalık Şiddeti ile İlişkisi

THE ASSOCIATION OF ROUTINE LABORATORY PARAMETERS AND DISEASE SEVERITY IN CHRONIC PLAQUE TYPE PSORIASIS VULGARIS PATIENTS

Dr. Pınar ÖZTAŞ,^a Dr. Muhterem POLAT,^a Dr. Güneş GÜR,^a Dr. Başak YALÇIN,^a Dr. Nuran ALLI^a

^a1. Dermatoloji Kliniği, Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ANKARA

Özet

Amaç: Bu çalışmada kronik plak tip psoriasisli hastaların laboratuvar parametrelerini değerlendirilerek, düşük-orta şiddetli tutulumu olan hastalarla şiddetli olguların laboratuvar verileri karşılaştırılmak hedeflenmiştir.

Gereç ve Yöntemler: Çalışmaya 1 Haziran 2003-31 Aralık 2005 tarihleri arasında Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi 1. Dermatoloji Kliniğine başvuran 92 kronik plak tip psoriasisli hasta alınmıştır. Tüm hastaların cinsiyet, yaş, PASI skoru, hemoglobin, beyaz küre, trombosit sayıları, eritrosit sedimentasyon hızı, açlık kan şekeri, kan üre azotu (BUN), kreatinin, aspartat amino transferaz (AST), alanin amino transferaz (ALT), gama glutamin transferaz (GGT), alkalen fosfataz (ALP), total ve direkt bilirubin, total protein, albumin, kolesterol, trigliserid, kalsiyum ve ürik asit seviyeleri kaydedilmiştir. Hastalar PASI skorlarına göre hafif-orta tutulum gösterenler (Grup 1) ve şiddetli tutulum gösterenler (Grup 2) olarak sınıflandırılmış ve laboratuvar verileri, bu iki grup arasında SPSS 11.5 paket programı kullanılarak Student t testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: 92 kronik plak tip psoriasis vulgaris hastası çalışmaya alınmıştır. Grup 1'deki 39 hastanın 22'si kadın, 17'si erkek olup, hastaların ortalama PASI skorları 9.26 ± 1.93 idi. Grup 2'deki 53 hastanın ise 27'si kadın, 26'sı erkek olup hastaların ortalama PASI skorları 21.33 ± 7.01 idi. Grup 2'nin ortalama PASI skoru Grup 1'den istatistiksel anlamlı olarak daha yüksekti ($p < 0.001$). Laboratuvar verilerinden ürik asit, BUN, kreatinin, total ve direkt bilirubin seviyelerinin Grup 1 ve 2 arasında karşılaştırılması istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0.05$).

Sonuç: Serum ürik asit, BUN, kreatinin ve bilirubin değerleri, kronik plak tip psoriasisde hastalığın şiddeti ile ilişkili birer parametre olabilir.

Anahtar Kelimeler: Psoriasis vulgaris, laboratuvar parametreleri, hastalık şiddeti

Türkiye Klinikleri J Dermatol 2006, 16:94-97

Abstract

Objective: In this study, we aimed to compare the laboratory values of mild-moderate and severe chronic plaque type psoriasis patients.

Material and Methods: 92 chronic plaque type psoriasis vulgaris patients who attended to Ankara Numune Education and Research Hospital 1st Dermatology Clinic were included in the study. Sex, age, PASI score, hemoglobin, white blood cell and platelet counts, erythrocyte sedimentation rate, fasting glucose levels, blood urea nitrogen (BUN), creatinine, aspartat amino transferase (AST), alanine amino transferase (ALT), gamma glutamine transferase (GGT), alkalene phosphatase (ALP), total and direct bilirubin, total protein, albumin, cholesterol, triglyceride, calcium and uric acid levels were noted. Patients were grouped according to their PASI scores as mild-moderate (Group 1) and severe (Group 2) psoriatic involvement. The association of laboratory data between these groups were then analyzed using SPSS pocket programme 11, 5, and Student t test was used for comparison.

Results: 92 chronic plaque type psoriasis vulgaris patients were included in the study. 39 patients (22 women, 17 men) from Group 1 showed a mean PASI score of 9.26 ± 1.93 . 53 patients (27 women, 26 men) from Group 2 showed a mean PASI score of 21.33 ± 7.01 . The mean PASI score of Group 2 was statistically significantly higher compared with Group 1 ($p < 0.001$). The uric acid, BUN, creatinine, total and direct bilirubin levels showed a statistically significant difference between Group 1 and 2 ($p < 0.05$).

Conclusion: Serum uric acid, BUN, creatinine, and bilirubin levels may associate the severity of the disease in chronic plaque type psoriasis vulgaris patients.

Key Words: Psoriasis vulgaris, laboratory parameters, disease severity

Geliş Tarihi/Received: 16.01.2006 Kabul Tarihi/Accepted: 10.04.2006

Yazışma Adresi/Correspondence: Dr. Pınar ÖZTAŞ
Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
1. Dermatoloji Kliniği, ANKARA
poztaş@yahoo.com

Copyright © 2006 by Türkiye Klinikleri

Psoriasis, etyolojisi bilinmeyen, keratinositlerde anormal diferansiyasyon ve hiperproliferasyonla karakterize, değişik klinik varyantları olan, papuloskuamöz, kronik, inflamatuvar bir deri hastalığıdır.¹ Hastalık, tüm dünyada görü-

lebilmekte ve prevalansı %1-3 arasında değişmektedir.^{1,2}

Etyopatogeneizde travma, enfeksiyonlar, ilaçlar, endokrin faktörler, güneş ışığı ve hipokalsemi gibi metabolik değişiklikler, psikojenik etkenler, alkol ve immünolojik faktörler gibi değişik nedenler suçlanmakla birlikte, genel görüş psoriasisin, multigenik, multifaktöryel bir hastalık olduğu yönündedir.¹ Aile öyküsü olan vakalarda psoriasis görülme sıklığı, aile öyküsü olmayanlara göre yaklaşık üç kat fazladır.³

Psoriasis vulgaris hastalığının en sık görülen formudur. Klinik olarak keskin sınırlı, homojen, eritemli, sedefi beyaz renkli skuamli makül, papül ve plak lezyonlarla karakterizedir. Predileksiyon bölgeleri saçlı deri, dizler, dirsekler ve sakral bölgeleridir.¹ Hastalığın şiddet ve yaygınlığının değerlendirilmesinde standart olarak psoriasis alan ve şiddet indeksi (PASI) kullanılmaktadır. PASI değeri 7'den küçük olan hastalar hafif tutulumlu, 7-12 arası olanlar orta şiddette tutulumlu ve 12'den büyük olan olgular ise şiddetli tutulumlu olarak değerlendirilmektedir.⁴

Komplikasyonsuz psoriasisde, hiperürisemi, hafif anemi, negatif nitrojen dengesi, eritrosit sedimentasyon hızı artışı gibi laboratuvar değişiklikleri saptanmıştır.¹ Literatür gözden geçirildiğinde son yıllarda tedavisiz psoriasis hastalarının laboratuvar değerlerinin incelendiği yayınların oldukça az sayıda olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada 1 Haziran 2003-31 Aralık 2005 tarihleri arasında Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi 1. Dermatoloji Kliniğine başvuran 92 kronik plak tip psoriasis vulgaris hastasının laboratuvar parametreleri değerlendirilmiş, düşük-orta şiddetli tutulumu olan hastalarla şiddetli olguların laboratuvar verileri karşılaştırılmıştır.

Gereç ve Yöntemler

Çalışmaya 1 Haziran 2003-31 Aralık 2005 tarihleri arasında Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi 1. Dermatoloji kliniğine başvuran 92 kronik plak tip psoriasis vulgaris hastası alınmıştır. 18 yaşından küçük, gebe, rutin laboratuvar parametrelerini değiştirebileceği bilinen ve ilaç

kullanmasına neden olabilecek kronik karaciğer hastalığı, kronik böbrek hastalığı, Gilbert hastalığı, gut hastalığı bulunan ya da kronik alkol alımı hikayesi olan psoriasis hastaları veya son 1 ay içerisinde sistemik ya da topikal herhangi bir tedavi kullanmış hastalar çalışma dışı bırakılmıştır. Çalışmaya alınan tüm hastaların cinsiyet, yaş, PASI skoru, hemoglobin, beyaz küre, trombosit sayıları, eritrosit sedimentasyon hızı, açlık kan şekeri, BUN, kreatinin, AST, ALT, GGT, ALP, total ve direkt bilirubin, total protein, albumin, kolesterol, trigliserid, kalsiyum ve ürik asit seviyeleri retrospektif olarak incelenmiş ve kaydedilmiştir. Parametreler ortalama \pm standart sapma olarak belirtilmiştir. PASI skoru, 12 ve altında olan hafif-orta tutulumlu olan olgular Grup 1, 12'nin üzerinde olan ve şiddetli tutulumu olan olgular Grup 2 olarak sınıflandırılmıştır.

İstatistiksel analiz SPSS 11.5 paket programı kullanılarak yapılmıştır. İstatistiksel karşılaştırma için Student t testi kullanılmıştır.

Bulgular

92 kronik plak tip psoriasis vulgaris hastası çalışmaya alınmıştır. PASI skoru 12 ve altında olan (hafif ve orta şiddette tutulumlu) 39 hasta Grup 1 ve PASI skoru 12'nin üzerinde olan (şiddetli tutulumlu) 53 hasta Grup 2 olarak sınıflandırılmıştır. Grup 1'deki 39 hastanın 22'si kadın, 17'si erkek olup yaş ortalaması 35.51 ± 14.03 idi. Bu gruptaki hastaların ortalama PASI skorları 9.26 ± 1.93 idi.

Grup 2'deki 53 hastanın 27'si kadın, 26'sı erkek olup yaş ortalaması 41.09 ± 13.43 idi. Bu gruptaki hastaların ortalama PASI skorları 21.33 ± 7.01 idi. Grup 2'nin ortalama PASI skoru Grup 1'den istatistiksel anlamlı olarak daha yüksekti ($p < 0.001$).

Grup 1 ve Grup 2'de yer alan hastalara ait laboratuvar parametrelerinin ortalama değerleri ve bu parametrelerin iki grup arasındaki istatistiksel karşılaştırmaları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tartışma

Psoriatik hastalarda serum ürik asit seviyelerinde %30-50 oranında yükseklik olabileceği bildirilmiştir. Bu durum psoriasisdeki artmış epidermal

Tablo 1. Grup 1 ve Grup 2'de yer alan hastaların ortalama laboratuvar değerleri ve istatistiksel karşılaştırmaları.

	Grup 1	Grup 2	p
Hemoglobin (gr/dl)	14.16 ± 1.61	14.13 ± 1.67	p> 0.05
Beyaz Küre (10 ³ /mikrolitre)	7.41 ± 1.47	8.05 ± 2.92	p> 0.05
Trombosit (10 ³ /mikrolitre)	257.25 ± 60.26	270.11 ± 59.78	p> 0.05
Eritrosit Sedimentasyon Hızı (mm/saat)	12.61 ± 12.98	12.16 ± 10.92	p> 0.05
Açlık Kan Şekeri (mg/dl)	92.92 ± 8.66	99.56 ± 32.09	p> 0.05
BUN (mg/dl)	21.28 ± 10.52	26.07 ± 9.05	p< 0.05
Kreatinin (mg/dl)	0.77 ± 0.14	0.86 ± 0.14	p< 0.05
AST (IU/L)	19.48 ± 5.15	18.58 ± 6.76	p> 0.05
ALT (IU/L)	19.58 ± 9.00	20.41 ± 11.55	p> 0.05
ALP (IU/L)	103.82 ± 47.16	84.45 ± 28.89	p> 0.05
GGT (IU/L)	17.56 ± 10.48	24.03 ± 27.86	p> 0.05
Total bilirubin (mg/dl)	0.47 ± 0.21	0.66 ± 0.38	p< 0.05
Direkt bilirubin (mg/dl)	0.10 ± 0.05	0.20 ± 0.11	p< 0.05
Total protein (gr/dl)	7.21 ± 0.44	7.15 ± 0.58	p> 0.05
Albumin (gr/dl)	4.75 ± 0.39	4.58 ± 0.37	p> 0.05
Kolesterol (mg/dl)	178.48 ± 46.26	187.01 ± 42.02	p> 0.05
Trigliserid (mg/dl)	123.46 ± 66.38	136.43 ± 77.90	p> 0.05
Kalsiyum (mEq/L)	9.09 ± 0.51	9.06 ± 0.46	p> 0.05
Ürik Asit (mg/dl)	4.39 ± 1.49	5.84 ± 2.01	p< 0.05

proliferasiyona ve bununla ilişkili DNA yıkımındaki artışa bağlanabilir.¹ Çalışmamızda hafif-orta şiddetli psoriasis olgularının ürik asit seviyeleri ile şiddetli psoriatik tutulumu olan olguların ürik asit seviyelerini karşılaştırdığımızda, aradaki farkı istatistiksel olarak anlamlı bulduk. Bu yükseklik Severin ve ark.nın bulguları ile uyumludur.⁵ Şiddetli psoriatik tutulumu olan hastalardaki ürik asit seviyesinin hafif-orta psoriasis olgularına göre daha yüksek saptanması, psoriasis şiddetinin epidermal proliferasyonun ve buna bağlı olarak da artmış ürik asit seviyesinin bir göstergesi olabileceğini akla getirmektedir.

Şiddetli tutulumu olan hastalarda BUN ve kreatinin değerlerini hafif-orta şiddetteki hastalardan daha yüksek olarak saptadık. Ancak bu yükseklik normal sınırlar içerisindeydi. Literatür incelediğimizde, bu iki parametrenin psoriasisdeki değişimi ile ilgili çalışma bulunmamaktadır. Günümüzde tek başına BUN ya da tek başına kreatinin değerlerinin bir anlam ifade etmediği, bunların yerine kreatinin klirens değerlerinin kullanılmasının daha değerli olduğu bilinmektedir. Bizim çalışmamız retrospektif bir çalışma olduğundan hastaların klirens değerlerine ulaşma şansımız olmadı. Bundan sonra planlanacak benzer

çalışmalarda kreatinin klirensinin de araştırılmasının uygun olacağını düşünüyoruz.

Severin ve ark. ile Rocha-Pereira ve ark.nın yaptıkları çalışmalarda psoriasis hastalarının bilirubin değerleri sağlıklı kontrollere göre daha yüksek bulunmuştur.^{5,6} Bizim çalışmamızda şiddetli tutulumu olan hastaların ortalama bilirubin değerleri hafif-orta tutulumlu olgulara göre daha yüksekti. Ancak normal sınırlar içerisinde olan bu yükselmenin klinik anlamı olmadığını düşünmekteyiz.

Anemi, inflamatuvar ve malign hastalıkların iyi bilinen bir komplikasyonudur.⁷ Psoriatik hastalarda hafif anemi görülebildiği bildirilmektedir. Psoriasisdeki anemi, kronik hastalık anemisi olabileceği gibi folat eksikliğine bağlı hematolojik değişikliklerin sonucu da olabilir.¹ Bizim çalışmamızda her iki grubun da ortalama hemoglobin değerleri normal sınırlar içindeydi ve gruplar arasında anlamlı fark saptanmadı.

Molin ve ark., serum albumin seviyesinin şiddetli psoriasis hastalarında hafif olgulara oranla belirgin olarak düşük olduğunu bildirmişlerdir.⁷ Ancak sonraki yıllarda Worm ve ark., psoriasisde tutulan deri alanı ve plazma albumin konsantras-

yonları arasında ilişki bulmadıklarını ifade etmişlerdir.⁸ Bizim çalışmamız da benzer şekilde total protein ve albumin seviyeleri hafif-orta tutulumlu olgular ile şiddetli tutulumlu hastalar arasında fark göstermemekteydi.

Psoriasis hastalarının serum lipid seviyelerini inceleyen Arıcan, erişkin psoriasis vulgaris hastalarında total kolesterol ve çok düşük dansiteli lipoprotein düzeylerini, sağlıklı kontrollere göre yüksek olarak bulmuştur.⁹ Seçkin ve ark.nın yaptıkları bir başka çalışmada ise total kolesterol, trigliserid, düşük dansiteli lipoprotein, çok düşük dansiteli lipoprotein, yüksek dansiteli lipoprotein, Apolipoprotein A ve B seviyeleri psoriatik hastalarda sağlam kontrollerle benzer bulunurken yalnızca Lipoprotein (a) seviyeleri psoriatik hastalarda yüksek bulunmuştur. Yine aynı çalışmada PASI skoru yüksek bulunan psoriatik hastalardaki Lipoprotein (a) seviyeleri, düşük olanlara göre de yüksek bulunmuştur.¹⁰ Bizim çalışmamızda total kolesterol ve trigliserid değerleri iki grup arasında anlamlı fark göstermemektedir.

Psoriasisli hastalarda görülebilen eritrosit sedimentasyon hızı yüksekliği, Laurent ve ark. tarafından hastalığın yaygınlığına ve psoriatik artropati varlığına bağlanmıştır.¹¹ Bizim çalışmamızda şiddetli psoriatik tutulum izlenen hastalarda hafif formlara oranla anlamlı fark izlenmemektedir. Bu durum çalışmamıza sadece kronik plak tip psoriasis vulgaris hastalarının alınmış olmasından ve hiçbirinde psoriatik artrit bulgularının izlenmiyor olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Sonuç olarak, çalışmamızda şiddetli tutulumlu psoriasis hastalarının serum ürik asit, BUN, kreatinin ve bilirubin değerlerini, hafif-orta psoriasis hastalarına göre daha yüksek bulduk.

Serum ürik asit, BUN, kreatinin ve bilirubin değerleri, kronik plak tip psoriasisde hastalığın şiddeti ile ilişkili birer parametre olabileceğini ve bu parametrelerin değerini netleştirmek için daha büyük serilere ihtiyaç olduğunu düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

1. Christophers E, Mrowietz U. Psoriasis. In: Dermatology in general medicine. In: Fitzpatrick TB, Freedberg IM, Eisen AZ, Wolff K, Austen KF, Goldsmith LA, Katz SI, eds. 6th ed. New York: Mc Graw-Hill Book Company; 2003. p.407-27.
2. Gibson LE, Perry HU. Papulosquamous eruptions and exfoliative dermatitis. In: Dermatology. In: Moschella SL, Hurley HJ, eds. 3rd ed. Philadelphia: WB Saunders Company; 1992. p.607-51.
3. Camp RDR. Psoriasis. In: Rook/Wilkinson/Ebling Textbook of Dermatology. In: Champion RH, Burton JL, Burns DA, Breathnach SM, eds. 6th ed. Blackwell Science; Malden 1998, p.1589-649.
4. Schmitt J, Wozel G. The psoriasis area and severity index is the adequate criterion to define severity in chronic plaque-type psoriasis. Dermatology 2005;210:194-9.
5. Severin E, Nave B, Stander M, Ott R, Traupe H. Total antioxidative capacity is normal in sera from psoriasis patients despite elevated bilirubin, tocopherol and urate levels. Dermatology 1999;198:336-9.
6. Rocha-Pereira P, Santos-Silva A, Rebelo I, Figueiredo A, Quintanilha A, Teixeira F. Erythrocyte damage in mild and severe psoriasis. Br J Dermatol 2004;150:232-44.
7. Molin L, Reizenstein P. Hematological changes in psoriasis. Acta Derm Venereol 1974;54:465-9.
8. Worm AM, Rossing N. Transcapillary escape rate of albumin and plasma volume in patients with varying degrees of psoriasis. Br J Dermatol 1977;97:423-7.
9. Arıcan Ö. Erişkin psoriasis vulgaris hastalarında serum lipid profili. Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi 2003;14:23-6.
10. Seckin D, Tokgozoglul L, Akkaya S. Are lipoprotein profile and lipoprotein (a) levels altered in men with psoriasis? J Am Acad Dermatol 1994;31:445-9.
11. Laurent MR, Panayi GS, Shepherd P. Circulating immune complexes, serum immunoglobulins, and acute phase proteins in psoriasis and psoriatic arthritis. Ann Rheum Dis 1981;40:66-9.